

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 148/2021-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Milanom Slobodnikom, advokátom, Štúrova 20, Košice, proti postupu Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 78/2009 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 78/2009 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Košice II **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 78/2009 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Košice II **j e p o v i n n ý** zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie v sume **2 000 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Košice II **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **460,90 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 15. februára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na

prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 43 C 78/2009 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 6 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Uznesením č. k. I. ÚS 148/2021 z 13. apríla 2021 ústavný súd prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov, doložených príloh a obsahu súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

II

Argumentácia sťažovateľa

4. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je žalobcom v spore o zaplatenie sumy 3 539,67 eur s príslušenstvom, ktoré sa začalo na okresnom súde 16. marca 2009 podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu a dosiaľ nie je právoplatne skončené. Opíšu chronologický priebeh napadnutého konania uviedol, že okresný súd bol v priebehu napadnutého konania viackrát bezdôvodne nečinný. Prvé pojednávanie vo veci okresný súd uskutočnil až po viac ako 3 rokoch od podania žaloby (18. júna 2012, pozn.). Okresný súd následne síce vec prejednával na viacerých pojednávaniach, avšak podľa názoru sťažovateľa postupoval pomaly, pričom od októbra 2018 vo veci nebolo nariadené ani jedno pojednávanie. Sťažovateľ zároveň zdôraznil, že postup okresného súdu považuje aj za neefektívny, keďže ani po vykonaní znaleckého dokazovania nie je po 12 rokoch trvania súdneho sporu v tejto skutkovo a právne jednoduchej veci meritórne rozhodnuté.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti, ktorého súčasťou bolo aj chronologický prehľad procesných úkonov, uviedol, že v napadnutom konaní možno konštatovať nečinnosť súdu v období od 24. augusta 2009 do 1. februára 2011, od 9. júna 2011 do 20. apríla 2012, od 14. februára 2014 do 8. júla 2014, od 2. júna 2016 do 17. januára 2018 a od 11. októbra 2018 do 23. novembra 2020, keďže súd v uvedenom období riadne nekonal. Dôvodom tejto nečinnosti boli objektívne príčiny, spočívajúce v personálnom obsadení súdu a z toho vyplývajúcej nutnosti prerozdelenia vecí. V konkrétnej veci sťažovateľa bola dĺžka konania ovplyvnená aj dlhodobou práceneschopnosťou vo veci konajúcej zákonnej sudkyne, ktorá trvala od júla 2016 do marca 2017. Okresný súd uviedol, že v priebehu kalendárneho roka 2020 neboli vo veci určované termíny

pojednávania vzhľadom na pandemickú situáciu v súvislosti s ochorením Covid-19 a rovnako pojednávanie nariadené na 4. marec 2021 bolo odročené v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 91/2021 Z. z., ktorou sa mení vyhláška Ministerstva spravodlivosti č. 24/2021 Z. z. o vykonávaní pojednávani, hlavných pojednávani a verejných zasadnutí v čase mimoriadnej situácie a núdzového stavu, ktorá pojednávanie v danej veci neumožnila vykonať i s prihliadnutím na žiadosť žalovanej o odročenie tohto pojednávania s poukazom na túto vyhlášku. Podľa okresného súdu nemožno súhlasiť s tvrdením sťažovateľa, že napadnuté konanie je skutkovo a právne nenáročné, keďže dokonca sám požiadal o vykonanie opakovaného znaleckého dokazovania, čo samo osebe znamená určitú skutkovú obťažnosť, ktorú potvrdzuje i výsluch svedkov.

6. Okresný súd poukázal na samotné správanie sťažovateľa, ktorý opakovane žiadal odročenie riadne nariadených pojednávani. Uviedol tiež, že vykonanie znaleckého dokazovania navrhol sťažovateľ až 26. septembra 2013, teda štyri a pol roka po podaní žaloby, navyše otázky pre znalca predložil až 14. februára 2014, teda viac ako 4 mesiace potom, čo mu bola súdom takáto povinnosť uložená. Okresný súd požiadal, aby ústavný súd pri svojom rozhodovaní zohľadnil zavinenie sťažovateľa na dĺžke predmetného konania, skutkovú obťažnosť a pandemickú situáciu v rokoch 2020 – 2021.

7. Záver vyjadrenia okresného súdu je zameraný na obsiahly opis situácie na okresnom súde, pokiaľ ide o skladbu vybavovanej súdnej agendy, náročnosť a početnosť prideloovaných súdnych spisov, nedostatočné personálne obsadenie okresného súdu a z toho vyplývajúcu objektívnu nemožnosť ovplyvniť plynulosť súdnych konaní.

III.2. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ vo svojej replike predniesol, že okresný súd nepoprel existenciu zbytočných priesťahov v napadnutom konaní, bráni sa však tým, že tieto sú objektívneho charakteru a súvisia s celkovým personálnym stavom na okresnom súde. Podľa sťažovateľa obranu okresného súdu spočívajúcu v personálnych problémoch ako dôvode, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou priesťahy v konaní, nie je možné akceptovať. Pri efektívnom postupe okresného súdu bolo možné o nároku sťažovateľa rozhodnúť v prijateľnom časovom intervale. Aj keď vo veci bolo zo strany súdu vykonaných viacero úkonov, podľa názoru sťažovateľa je napadnuté konanie poznačené zbytočnými priesťahmi v dôsledku neefektívnej činnosti súdu ako celok. Od podania žaloby na okresnom súde až dosiaľ uplynula doba viac ako 12 rokov a vo veci dosiaľ nebolo súdom vydané ani jedno meritórne rozhodnutie, pričom takýto dlhý čas súdneho konania je podľa sťažovateľa neprimeraný. Sťažovateľ sa domnieva, že v danom prípade ním uplatnené primerané finančné zadosťučinenie v sume 6 000 eur je spravodlivé a zodpovedá konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci a z uvedených dôvodov považuje podanie svojej ústavnej sťažnosti za dôvodné.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných priesťahov a práva na prejednanie jeho záležitosti

v primeranej lehote je založená na jeho tvrdení, že k porušeniu týchto práv došlo nečinnosťou a neefektívnym postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už citovaného práva vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III.ÚS 154/06, II.ÚS 118/2019).

11. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

12. Táto povinnosť súdu vo vzťahu k napadnutému konaniu vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z 100 ods. 1 prvej vety OSP, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

13. Pri posudzovaní otázky, či v konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 250/2020), ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej orgán verejnej moci rozhoduje, správanie strán a postup samotného orgánu verejnej moci. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

14. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom napadnutého konania je peňažný nárok žalobcu na zaplatenie sumy 3 539,67 eur s príslušenstvom z titulu vykonaných stavebných prác pre žalovanú. Obdobné žaloby tvoria bežnú agendu všeobecných súdov a predmet napadnutého konania tak nemožno považovať za okolnosť, ktorá by vykazovala črty mimoriadnej zložitosti zakladajúcej dôvod na výrazné predĺženie napadnutého konania. Ústavný súd konštatuje zvýšenú skutkovú zložitosť veci vzhľadom na náročnosť dokazovania nielen výsluchom strán sporu a svedkov, ale aj formou písomných znaleckých posudkov z odboru stavebníctva a následným výsluchom znalca a prizvaného konzultanta.

15. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd súhlasí s názorom

okresného súdu, že sťažovateľ svojím správaním ovplyvnil plynulosť konania, keď na jeho žiadosť (a to opakovane) boli zrušené riadne nariadené pojednávania (15. júna 2012, 3. októbra 2012, 14. októbra 2015, 2. júna 2016 a 14. júna 2018). Nemožno si nevšimnúť aj pasivitu sťažovateľa vo vzťahu k ním navrhovanému znaleckému dokazovaniu premietnutú do nesplnenia súdom uloženej povinnosti v určenej lehote. Okresný súd na pojednávaní 26. septembra 2013, na ktorom sťažovateľ navrhol znalecké dokazovanie, uložil stranám sporu povinnosť formulovať otázky znalcovi. Sťažovateľ si túto povinnosť splnil až 14. februára 2014, teda takmer štyri mesiace od jeho návrhu na vykonanie znaleckého dokazovania. Sťažovateľ ako žalobca v spore, ktorý má uniesť dôkazné bremeno, by mal byť aktívny, nielen pokiaľ ide o návrh na vykonanie dokazovania, ale opodstatnenou sa na tomto mieste javí aj požiadavka jeho pripravenosti, ktorá smeruje k riadnemu a včasnemu splneniu súdom uloženej povinnosti. Pasivita sťažovateľa, ktorá negatívne ovplyvnila celkovú dĺžku súdneho konania, je hmatateľná aj v ďalšom jeho správaní, keď po výsluchu znalkyne na pojednávaní 15. júna 2015 (odročené na 15. október 2015 na účel výsluchu prizvaného konzultanta, pozn.) sťažovateľ prezentoval svoje námietky k vypracovanému znaleckému posudku č.1/2015 až 10. septembra 2015, teda takmer po troch mesiacoch od výsluchu znalkyne a takmer sedem mesiacov od oboznámenia sa s písomných vyhotovením jej znaleckého posudku.

16. Ústavný súd napokon hodnotil aj samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Vychádzajúc z tvrdení sťažovateľa, ako aj z prehľadu úkonov okresného súdu nachádzajúcich sa v súdnom spise, je možné konštatovať, že postup okresného súdu po podaní návrhu na vydanie platobného rozkazu (16. marca 2009) bol v spočiatku plynulý, keď už 23. marca 2009 okresný súd vydal vo veci platobný rozkaz č. k. 19Rob 48/09. Okresný súd po zrušení platobného rozkazu na základe odporu žalovanej (6. apríla 2009) vykonával procesné úkony smerujúce k prejednaniu veci priebežne. Po doručení vyjadrení sporových strán (august 2009) bol okresný súd bezdôvodne nečinný a vo veci uskutočnil prvé pojednávanie až 17. marca 2011 (nečinnosť v trvaní jeden a pol roka). Následne okresný súd prejednal vec na pojednávaniach, ktoré boli nariadované v primeraných časových intervaloch, avšak opakovane, akceptujúc ospravedlnenia (najmä z dôvodov na strane sťažovateľa), súd viaceré z nich odročil. Ústavný súd súhlasí s vyjadrením okresného súdu, ktorý uviedol aj ďalšie obdobia nečinnosti, počas ktorých okresný súd riadne nekonal (k tomu pozri bod 4 tohto nálezu). Je pravdivým aj tvrdenie sťažovateľa, že od októbra 2018 nebola vec ani raz prejednaná, ústavný súd však pri svojom rozhodovaní čiastočne zohľadnil aj mimoriadnu celospoločenskú situáciu vyvolanú ochorením Covid-19, počas ktorej nebolo objektívne možné nariadené pojednávania uskutočniť. Overením aktuálneho stavu napadnutého konania ústavný súd zistil, že pojednávanie pôvodne určené na 28. august 2021 bolo na žiadosť právnej zástupkyne žalovanej odročené na 5. október 2021.

17. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou orgánu verejnej moci, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, t. j. takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty strán konania (m. m. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08), čo je aj prípad sťažovateľa.

18. Neefektívny postup okresného súdu ústavný súd vzhľadom na realizáciu znaleckého dokazovania. V napadnutom konaní okresný súd pripustil na návrh sťažovateľa znalecké dokazovanie na pojednávaní uskutočnenom 26. septembra 2013. Sťažovateľ doručil 14. februára 2014 okresnému súdu otázky, ktoré mali byť znalcom zodpovedané, pričom okresný súd ustanovil

znalca z odboru stavebníctva uznesením č. k. 43 C 78/2009 z 8. júla 2014 (nečinnosť v trvaní 5 mesiacov). Okresný súd dvakrát vyhovel žiadosti ustanovenej znalkyne o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku (4. novembra 2014 a 11. decembra 2014), ktorý bol okresnému súdu doručený až 11. februára 2015 a výsluch znalkyne bol realizovaný na pojednávaní 15. júna 2015. Z uvedeného chronologického prehľadu uskutočnenia navrhnutého znaleckého dokazovania je zrejmé, že toto nebolo realizované z časového hľadiska v primeranej dobe. Ústavný súd opakovane uvádza, že všeobecné súdy v rozsahu svojej právomoci nesú zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku. V posudzovanom prípade sťažovateľa okresný súd mohol urgovať tak sťažovateľa na splnenie určenej povinnosti (včasné predloženie otázok), ako aj znalca na predloženie znaleckého posudku, prípadne si splnenie povinností vynútiť uložením poriadkovej pokuty.

19. V súvislosti s námietkou sťažovateľa o neefektívnom postupe okresného súdu ústavný súd uvádza, že požiadavku efektívnosti a sústredenosti v posudzovanej veci bolo možné vo vzťahu k navrhovanému dokazovaniu v priebehu konania dosiahnuť jedine dôsledným uplatnením zásady prospektívnej sudcovskej koncentrácie (§ 153 ods.1 v spojení s § 470 ods. 2 druhá veta CSP). Tá totiž aj pre konania začaté pred nadobudnutím účinnosti nového civilného procesu limituje navrhovanie dôkazných prostriedkov počas súdneho sporu s prihliadnutím na aktivitu strán, ktorých cieľom by malo byť rýchle a hospodárne vyriešenie ich vzájomného sporu. Zodpovednosť za výsledok sporu patrí sporovým stranám, ktoré majú v spore preukázať vysokú mieru procesnej aktivity a svoje skutkové tvrdenia dokázať. Procesná aktivita však má mať na zreteli najmä časové kritérium, a to včasnosť, ktorú posudzuje podľa vlastnej úvahy konajúci súd (najmä s dôrazom na naplnenie požiadavky hospodárnosti a rýchlosti vedenia súdneho sporu). Pozornosti ústavného súdu tiež neušlo, že hodnota sporu je vzhľadom na početnosť uskutočnených pojednávaní a opakované znalecké dokazovanie na hranici hospodárnosti vedeného súdneho konania a strany sporu by sa mali usilovať predovšetkým o jeho urovnanie vzájomnou dohodou.

20. Posúdením priebehu napadnutého konania možno konštatovať, že tento bol do značnej miery ovplyvnený správaním sťažovateľa (k tomu aj bod 14), a to nielen opakovaným ospravedlnením neúčasti na pojednávaniach, ktorým bola venovaná pozornosť v predchádzajúcich bodoch. Takým je napríklad návrh sťažovateľa z 18. mája 2016 na zrušenie pojednávania a nariadenie nového znaleckého dokazovania dva týždne pred termínom pojednávania (2. júna 2016) alebo predloženie súkromného znaleckého posudku 25. septembra 2018 v krátkom časovom úseku pred pojednávaním nariadeným na 11. október 2018. Ústavný súd vzhľadom na celkovú dĺžku trvania súdneho konania konštatuje, že táto nezodpovedá požiadavkám dosiahnutia súdneho rozhodnutia v primeranej lehote. Vyhodnotením jednotlivých okolností danej veci (subjektívneho alebo objektívneho charakteru), však nemožno pripísať zodpovednosť za celkovú dĺžku napadnutého konania výlučne konajúcemu súdu, čo ústavný súd zohľadnil pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia.

21. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu, ktorá sa týka objektívnych príčin vzniku prietahov v dôsledku nedostatočného personálneho obsadenia súdu (k tomu pozri bod 4 tohto nálezu), túto ústavný súd nemôže akceptovať. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže

byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (IV. ÚS 97/04, IV. ÚS 136/03, IV. ÚS 35/06, II. ÚS 481/2017). Aj napriek tomu, že nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013, II. ÚS 481/2017).

22. Zohľadňujúc doterajšiu dĺžku napadnutého konania od podania žaloby, ako aj skutočnosť, že vec nie je dosiaľ právoplatne skončená, ústavný súd dospel k záveru, že v doterajšom priebehu napadnutého konania došlo k zbytočným prietahom, ktoré boli spôsobené nečinnosťou a neefektívnou činnosťou okresného súdu. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v namietanom konaní boli porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

23. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

24. Prietahy či nečinnosť súdu v konaní sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah súdu voči základným ústavne zaručeným právam a slobodám. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na primerané súdne konanie nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším prietahom (ústavným príkazom konať), ale už raz vzniknutý prietah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde.

25. Ústavný súd teda formuloval príkaz všeobecnému súdu konať (bod 2 výroku nálezu), pričom okresný súd je povinný postupovať striktnie podľa zásad v zmysle čl. 17 CSP a § 153 ods. 1 – 3 CSP.

26. Okrem vyslovenia porušenia svojich práv sťažovateľ v sťažnostnom návrhu požiadal, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 6 000 eur. Svoj návrh odôvodnil tým, že v dôsledku trvania súdneho sporu a obáv o ochranu jeho práv, pocitu právnej neistoty a sklamaní z neprimeranej dĺžky konania aj napriek aktívnemu prístupu sťažovateľa mu vznikla nemajetková ujma.

27. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť okresného súdu a jeho neefektívny postup v napadnutom konaní, berúc do úvahy povahu veci, význam (hodnotu) sporu pre sťažovateľa, jeho správanie v priebehu sporu (k tomu body 14 a 19), ako aj rozsah porušenia jeho namietaných práv, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 eur za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku tohto

nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd ústavnej s'ťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

29. Ústavný súd priznal s'ťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 460,90 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

30. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Priznal náhradu za dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania, podanie ústavnej s'ťažnosti. Repliku s'ťažovateľa z 10. mája 2021 ústavný súd nevyhodnotil vzhľadom na jej obsah ako podanie relevantné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu za ňu právnenému zástupcovi s'ťažovateľa nepriznal. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2021 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 181,17 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,87 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 192,04 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2021, t. j. za dva úkony sumu 384,08 eur, ku ktorej je nevyhnutné pripočítať 20 % DPH, ktorej je právny zástupca s'ťažovateľa platiteľom. Trovy konania tak spolu predstavujú sumu celkom 460,90 eur.

31. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu) je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu